

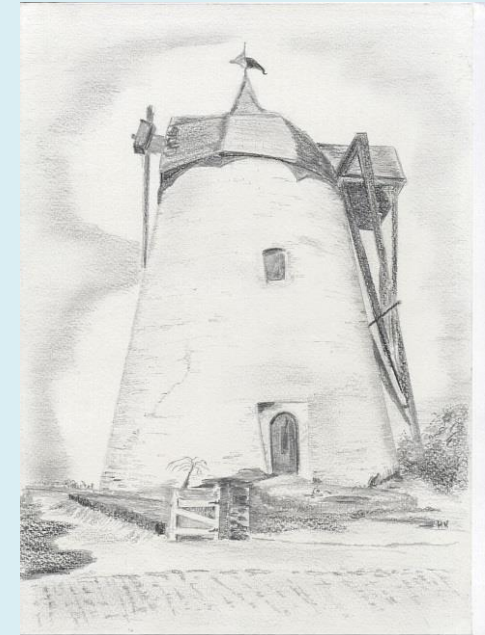

WIND- EN WATERMOLENS

Huidige houten **windmolen op de Bossenaer** te Etikhove werd opgericht in de periode 1992-1997 ongeveer op de plaats van de afgebroken windmolen in 1939. De eigenaar is Marc De Merlier die de reconstructie aanvatte van de “Tukmolen”, afkomstig uit Impe (Lede). Deze molen dateert van 1763 en was in werking tot 1959. Deze prachtig gereconstrueerde windmolen is regelmatig in bedrijf. Van einde en ver zie je hem met zijn wieken zwaaien.

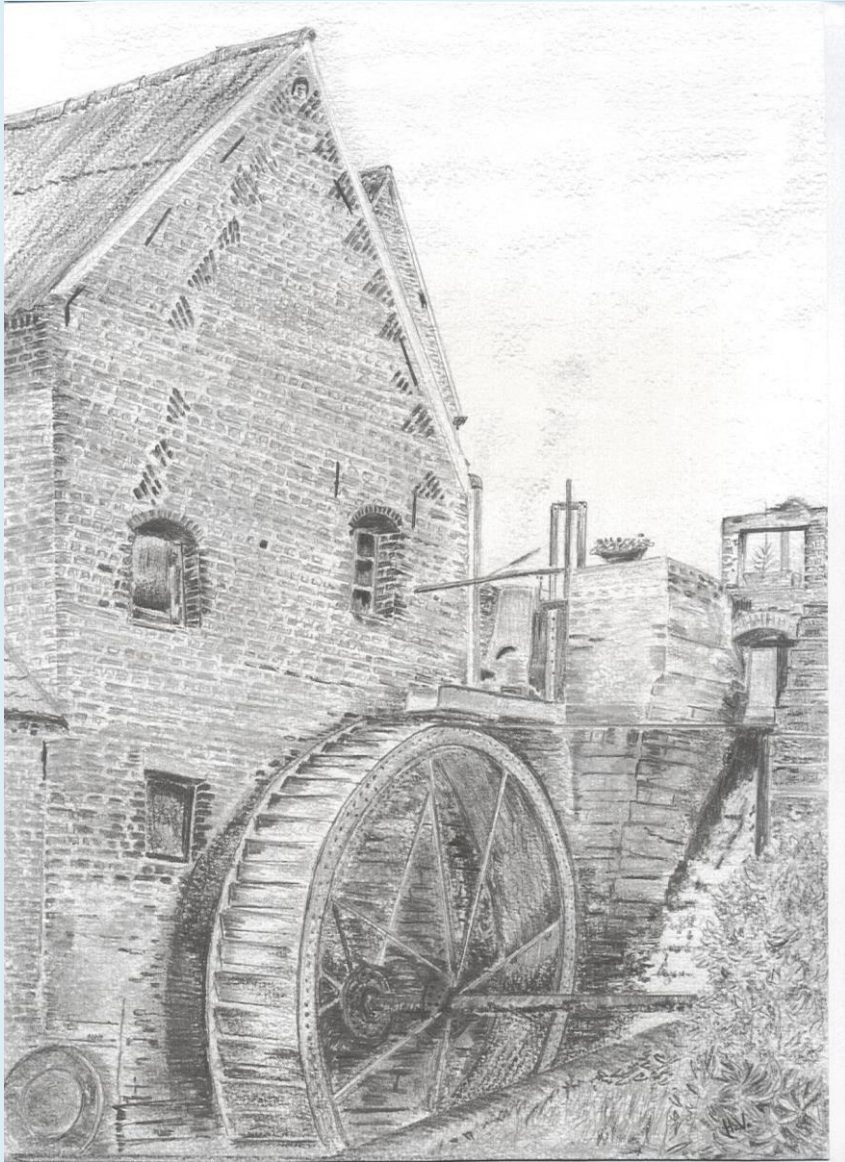

De witgekalkte stenen **windmolen “Ten Kruissens”** te Nukerke, is nu ontdaan van de wieken. Deze molen bestond met zekerheid reeds in 1556, als eigendom van de familie Ladeuze te Etikhove. In 1831 werd hij eigendom van de zout- en zeepzieder Desclée-Van Malderd te Ronse. In 1864 ging de molen over naar de familie Willems uit Zulzeke en in 1899 werd de molen dan doorverkocht aan Richard Maes. Tot op heden is de molen in het bezit van de familie Maes A. Een storm vernielde de wieken en in 1929 werd elke activiteit gestopt. De stenen kuip bleef staan terwijl het interieur tot woonhuis werd ingericht. In de verte staat de snibbemolen en de molenaarswoning.

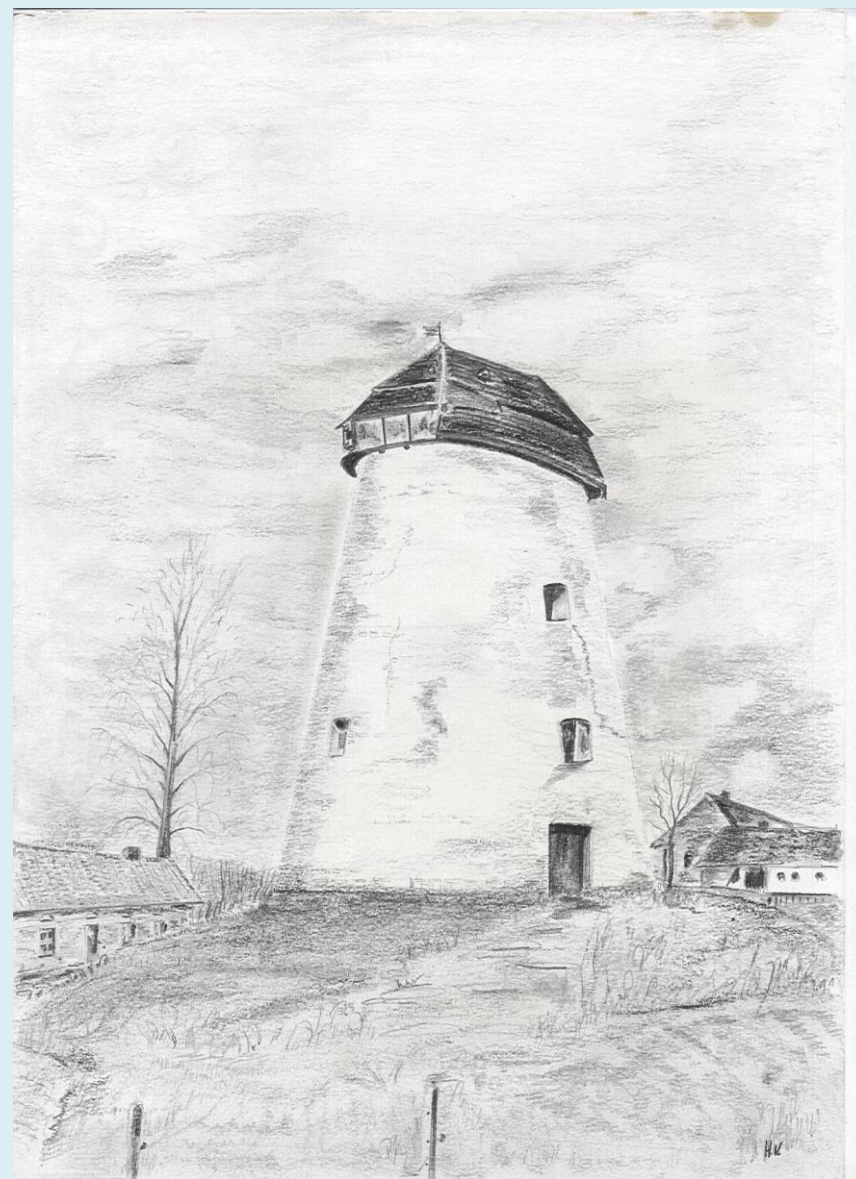
Stenen graan- en oliewindmolen “Ten Hengst”, gelegen langs de Ommegangstraat te Nukerke op een hoogte van 112,5 m.. Hij zou dateren uit 1571. Deze molen werd in de volksmond zo genoemd omdat de wieken wild konden te keer gaan. De molen werd volledig vernield in 1831. Meer dan eens werden de wieken tijdens een storm afgerukt. Hij vormt een mooi geheel met de gerestaureerde molenaarshoeve. Sinds K.B. van 30-12-60 is de molen een beschermd monument en kan hij weer lustig met zijn wieken zwaaien. Laatste restauratie gebeurde in 2004. Niet ver hier vandaan, namelijk in Tenhole nr 16”, heeft Hugo Claus jarenlang gewoond. Hij raadde steeds zijn gasten aan “volg de gids, want anders kom je in de bled terecht”.

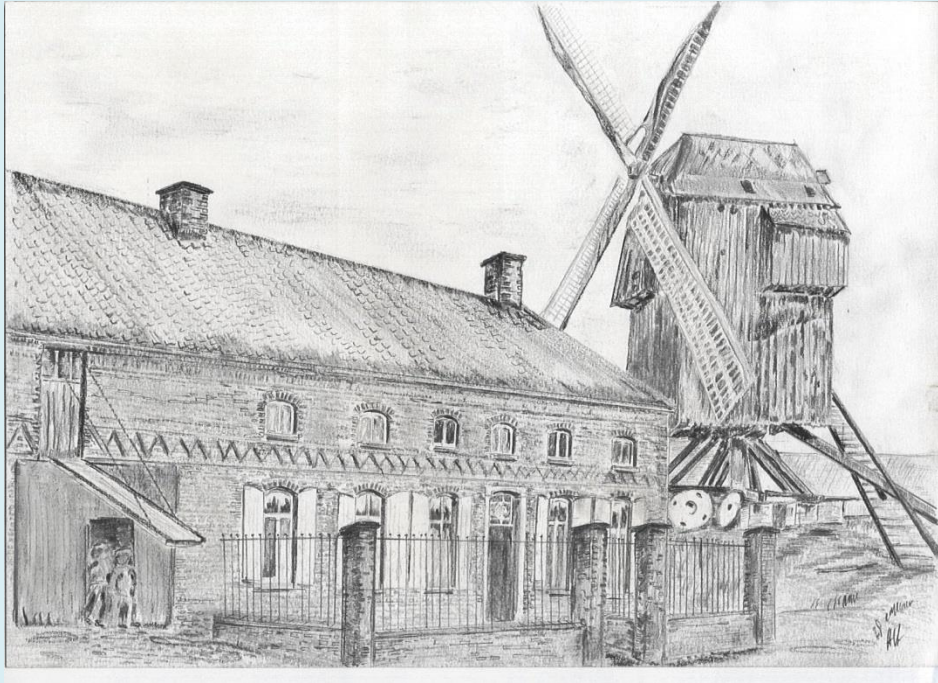

“Kasteelmolen “ te Schorisse: geclasseerde watermolen (10-08-76) langs de Molenbeek in de Parkstraat te Schorisse. Deze graanwatermolen ligt langs de Molenbeek en is nog steeds in bedrijf. Op de steenzolder bemerkt men muurschilderingen uit de beloken tijd der Franse Revolutie. Behoorde tot het kasteel dat in de 18° eeuw verdween. Vandaar de naam “Kasteelmolen”. Het waterrad heeft een diameter van 4,80m. Reeds 5 generaties lang werd de molen uitgebaat door de familie Vanderdonck. Op 27 april 2013 kreeg de Kasteelmolen van Schorisse het kenteken van “Actieve Molen 2013”. De molen werd genomineerd door de vereniging “Molenforum Vlaanderen vzw “ omwille van de site (gebouw), de werking van de molen, voor de inzet van de molenaar én voor de toeristische ontsluiting. Voor de eigenaar Rufin Vanderdonck een opsteker.

Stenen korenwindmolen “Molen Ter Slepe” ook genaamd “Molen Ten Nieuwennest” langs de Weitstraat te Nukerke op een hoogte van amper 56 m. Verklaring voor de eerste naam: de molenwieken sleepten traag wegens het feit dat ze weinig wind vingen. Hij prijkt immers niet bovenop een heuvelrug. Tweede verklaring: de naam van het café dat de naam droeg “In de Nieuwennest”. De molen dateert uit de periode 1795-1800. Hij werd gebouwd door mulder Devos. De molen werd verscheidene keren van de hand gedaan. De laatste eigenaars, die de molen als schenking verkregen, waren Octavie-Sidonie De Langhe en Victor De Langhe die hem tenslotte doorverkochten in 1910 aan Rafaël Maes-Vandenhende. Vanaf 1938 werd de molen in het kadaster ingeschreven als puin. Tot overmaat van ramp sloeg de bliksem op de molen en werden de wieken totaal vernield. Een roemloos einde stond hem te wachten. Gilbert Stockman uit Etikhove heeft later de molen opgekocht om hem volledig te restaureren, wat maar gedeeltelijk is gelukt. Vanaf 2007 werd de molen weer opgekalefaterd en bewoonbaar gemaakt door de nieuwe eigenaar.

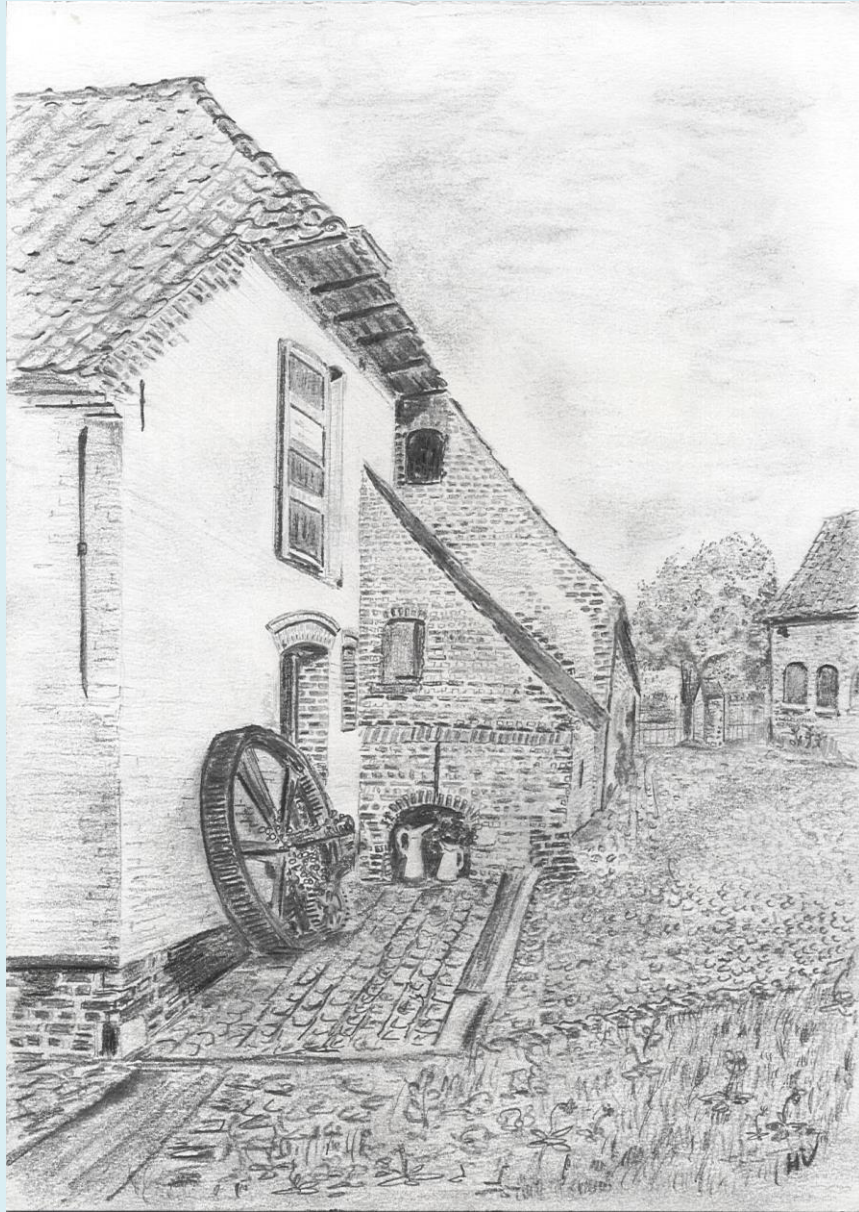

Houten windmolen “Ter Gheynst” prijkte op de hoek tussen de Pontstraat en Ruitegem te Nukerke. Dat het een oude molen betrof bewijst volgende tekst: “De wintmolen Ter Gheinst toebehorend hebbend dehoirs van wylent Colaert Pot is verbleven op 13.8.1582.” En verder “ geeft toelating aan Pieter van Butsele Pieters en Lieven Vandevelde om een nieuwe molen te mogen bouwen op den ouden molendam, waar vóór de troubles nog een molen heeft gestaan binnen de parochie van Nukerke op het *cauterken ter gheynst ofte cauborrevelt* die van tevoren ghe-naemt es gheweest *t’meuleken ter gheynst...*(1690). De laatste eigenaar was Emiel De Vos-Hots. In de volksmond gebruikte men de naam “Vossenmolen”. De molen werd volledig afgebroken in 1949, maar de molenstenen werden

bewaard. De mechanische graanmaalterij naast de windmolen werd gebouwd in 1911 door de familie Moreels. Na Gaston Moreels zette zijn dochter Annie de zaak verder samen met haar echtgenoot, Paul Aelgoet. De activiteit in de mechanische maalterij hield op in 1993. Op de kaart van 1777 staat de molen bekend als Meulen te Gheynst. Ten zuiden van de molen lag de hameau Gheynst en verder westwaarts lag de hameau Capelle Straete.

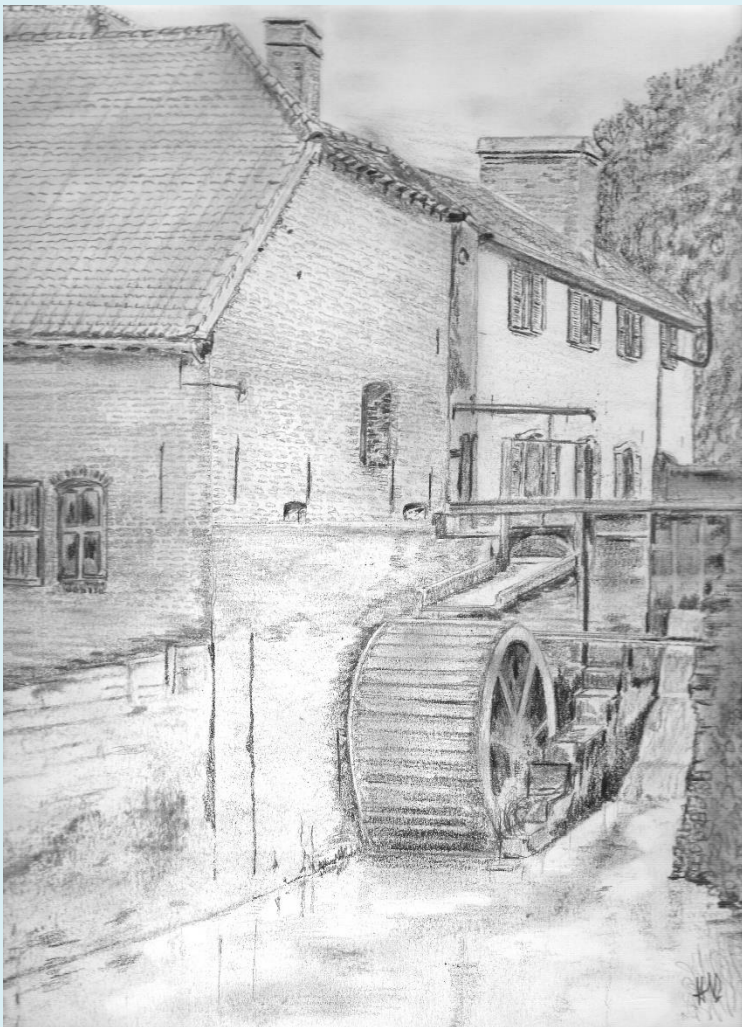
“Romansmolen” te Maarke langs de Kokerellestraat aan Maarkebeek op een hoogte van 25 m. Deze watermolen bestond reeds in 1154, jaar waarin hij geschonken werd aan de abdij van Ename. Het oorspronkelijk houten raderwerk werd omstreeks 1900 vervangen door een ijzeren. Het interieur van de molen is mooi gerestaureerd evenals de aanpalende molenaarswoning. Nu in het bezit van de familie De Deken..

Watermeulen te Meulebroecke langs de Meulebroecke 19 in Nukerke .

Deze tekening stelt de watermolen voor zoals hij er uit zag in 1974. Het molenhuis stond langs de Molenbeek en behoorde tot de

aanpalende boerderij in bedrijf gehouden door de familie De Vos-Antrop. Na de W.O.-II was deze watermolen niet meer in functie. Het gebouwtje verviel en werd weldra een ruïne. De afbraak volgde. Toch even tijd voor een beetje geschiedenis. In 1966 was het hof nog bewoond door Robert Antrop met echtgenote Juliette Opsomer. Het Hof te Meulebroecke met de watermolen werd reeds in 1571 vermeld als molen "te Meulebroeck". Deze in oorsprong graanwatermolen is van het type bovenslagmolen omdat het aangevoerde water van boven af op de schoepen van het aandrijftrad viel. Deze vorm van energie is reeds drieduizend jaar oud. De Atlas Ferraris (1777) vermeldt de site als gehucht de "Hameau MeulestraetNukercke." Zie ook rubriek "Molen Te Meulebroeck" waarin Albert Antrop een mooi verhaal vertelt.

Watermolen “Ter Borch” met molenaarswoning

Maarke vormde met Ter Borcht een heerlijkheid onder het administratief en juridisch bestuur van een baljuw en een schepbank. (W.P.V.) In een document van 1155 aangaande een overeenkomst tussen Arnulf van Oudenaarde en de Abdij van Ename is sprake van de geplande bouw van deze molen. In de 16de eeuw is de korenwatermolen eigendom van de graaf Lalaing onder de naam van “Meulen ten Burch” zoals aangeduid op de kaart van het Land van Aalst in de Sanderus’ Flandria Illustratie van 1642-1644. Het bedrijfsgebouw werd vergroot in het midden van de 19de eeuw. In 1911-1912 werden de bedrijfsgebouwen nogmaals uitgebreid en werd een stoommachine geplaatst. De molen was min of meer nog in werking tot 1967. Deze watermolen ligt langs de Maarkebeek in een mooie landelijk gebied van de deelgemeente.

Tiendenschuur in de Ladeuzesite in Etikhove

Verdwenen Bordeelkenmolen in Schorisse

DE SNIBBEMOLEN OP DE KRUISSENS

Tekening van de verdwenen houten windmolen “**Snibbemolen**” te **Nukerke**, gelegen op een hoogte van 122 m op het gehucht *Mont de le Cruche* later genaamd “*Terkrussen*”. Omer Wattez vermeldt deze molen in zijn werk “*De Vlaamsche Ardennen*” voor het eerst gepubliceerd in 1913, maar op een kaart van 1862 staat hij vermeld als ‘*t Snibbe molen*. Op een kaart uit 1777 staat de staakmolen vermeld als “*Snebbenmolen*”. De molen stond op een terp op de hoek van de Staatsbaan (nu Rijksweg) en de Molenstraat (nu Zeelstraat). De snibbemolen is afgewaaid rond 1940 op het ogenblik dat de molenaar pas de molen had verlaten. Op een cartografisch kaart uit 1934 staat deze molen vermeld als “*t snibbemolen*”. Van waar de naam? Deze staakmolen stond op een hoge terp in een omgeving vrij van bomen en gebouwen. Slechts “*Het molenhuis*”, lange tijd estaminet, stond – en staat nog – op de hoek van de Molenstraat en de Staatsbaan. Terug naar het woord “*snibbe*” dat betekent vinnig, kwaadaardig, bits.... Bij stevige wind draaiden de wieken dus snibberig, de molen gaf de indruk soms kwade streken te hebben toen de wieken op volle kracht draaiden. Het molenaarshuis stond aan de overzijde van de van de Molenweg weg (gesloopt in februari 2021). De molenaar was Jules Maes. In hoofdzaak werd hier notenolie geproduceerd. Nadat de molen

onbruikbaar was werd het vele hout tijdens de oorlogsjaren links en rechts als brandhout aan de man gebracht. In het Molenhuis woonden achtereenvolgens Jules Maes, Richard Langhie-Leontine Couvreur. Richard De Bisschop heeft samen met zijn vrouw, Irma Decuyper, de herberg “In ‘t molenhuis” open gehouden tot 1976.

De woning met bijgebouwen staat nog steeds op de hoek van de huidige Rijksweg en Zeelstraat. De handboogschutters van de Nukerkse schuttersmaatschappij schoten er naar de liggende wip. Een staande wip werd rond de jaren 50 op de terp geplaatst. In de jaren tachtig verhuisde deze staande wip naar het sportterrein langs de Kortekeer. Tot in de jaren 50 waren de vier stenen voeten, op de terp, de enige getuigenissen van de molen. Nadien werd de terp afgegraven om er zavel te ontginnen maar na enkele jaren werd de

zavelput gedempt met allerlei afval. Op het voorplan ziet u dus de snibbemolen in volle glorie. Links op de tekening stond de woning van de molenaar. Daar achter steekt de kap en een wiek uit van de stenen windmolen “Ten Kruissens”. Rechts staat nog steeds de afspanning “In ‘t molenhuis”. Alleen al in Nukerke stonden 4 windmolens wat een bewijs is van de toenmalige rijkdom van de streek. Aanvulling; deze site werd in 2021 met de grond gelijk gemaakt.

Op bijgevoegde kaart staat de molen aangeduid als “Sneibemolen”.

De houten “Snibbemolen” te Nukerke, stond op een uitloper van de mooie getuigenheuvel op een hoogte van 125 m. Omer Wattez vermeldt deze molen in zijn werk “De Vlaamsche Ardennen” voor het eerst gepubliceerd in 1913, maar op een kaart van 1862 staat hij vermeld als *’t Snibbe molen*. Op een kaart uit 1777 staat de staakmolen vermeld als “Snebbenmolen”. De houten windmolen, op de hoek van de Staatsbaan (nu Rijksweg) en de Molenstraat (nu Zeelstraat), is afgewaaid rond 1940 op het ogenblik dat de molenaar pas de molen had verlaten. In hoofdzaak werd hier notenolie geproduceerd. Nadat de molen onbruikbaar was werd het vele hout tijdens de oorlogsjaren links en rechts als brandhout aan de man gebracht.

De Snibbemolen stond op grondgebied Nukerke maar de molenaarswoning, de taverne “In ’t molenhuis”, stond op grondgebied Zulzeke. Volgens Marie-Paule was de laatste molenaar Jules Maes. Richard Langhie-Couvreur Leontine, in de volksmond “Schoenie” hielden jarenlang de herberg open. Na Schoenie hield het gezin Richard De Bisschop - Irma Decuyper de herberg open vanaf 1953 tot 1976, de dag dat Richard met pensioen ging. Nadien verdween het volkscafé voor goed. Zoals hierboven reeds vermeld stond de molenaarswoning met bijgebouwen op de hoek van de huidige Rijksweg en Zeelstraat. Het café met bijgebouwen werd toen gehuurd van de brouwerij Van Ghoy uit Schorisse.

De Nukerkse handboogschutters-gilde Sint-Sebastiaan, schoten er naar de liggende wip. Men telde er soms 88 schutters. De eerste staande wip bestond uit een ijzerwerk gefabriceerd op het hoogste punt van de verticale wiek. Op scherpe pinnen werden de vogels, ook gaaien genoemd, bevestigd. Van spitsvondigheid gesproken. Zie tekening uit het jaar 1888. Na het verval van de molen verhuisde de gilde naar de Ommegangstraat (naast

het magazijn van Pierre Maes) waar madame Willems hun een lap grond ter beschikking had gesteld waar een echte staande wip werd opgericht. Enkele eiken balken afkomstig uit de molen werden gebruikt om de staande wip in de grond te bevestigen. Zie foto van zo'n eiken balk – nu in een schouw verwerkt - die bij telling van de jaarringen van een eik van minstens 80 jaar afkomstig is. In de jaren tachtig verhuisde de staande wip naar het sportterrein langs de Kortekeer.

Terug naar de molensite. Tot in de jaren 50 waren de vier stenen voeten, op de terp, de enige getuigenissen van de molen. Ook in die periode werd de terp afgegraven om er zavel te ontginnen maar na enkele jaren werd de zavelput gedempt met allerlei afval. Die zavel was geen degelijk bindmiddel voor de mortelbereiding.

Op een andere tekening ziet u op het voorplan de stenen windmolen “Ten Kruissens” in volle glorie, honderd meter verder eveneens op het grondgebied van Nukerke. Zie verder bij molen “Ten Kruissens”. Alleen al in Nukerke stonden 4 windmolens wat een bewijs is van de toenmalige rijkdom van de streek.

Aan de overkant van “Het molenhuis” stond de woning (nr 58) van het gezin Julien Bostiyn. Daar was ook café en Julien Bostyn was nadien velomaker.

De woning werd gesloopt in februari 2013 ter vervanging van een nieuwbouw. Zijn dochter van Julien, Simone, woont nu bij haar dochter, Marie-Paule Deschamps in Ronse.

Hierbij een olieverf schilderij geschilderd door ene G.Baets.

OVERLIJDEN

Woensdag had te **Nukerke** onder een grooten toeloop van vrienden en kennissen de teraardebestelling plaats van M. G. Vanderdonckt, zoon van den heer Burgemeester van Sulsique, lid der Schuttersmaatschappij *St Sebastiaan* van **Nukerke**.

Aan den boord van het graf werd de hiervolgende lijkreden uitgesproken door Hector De Keyzer, namens voormelde Schuttersmaatschappij :

Mijnheeren,

In naam der Maatschappij *St Sebastiaan* kom ik eene laatste hulde brengen aan ons al te vroeg afgestorven lid M. Georges Vanderdonckt.

Nauwelijks twee jaren lid onzer schuttersgilde, wist hij op dien korten tijd, door zijn minzaam karakter, door zijne oprechtheid en vriendelijken omgang, de genegenheid te winnen van al zijne medeleden.

Meermaals ondervonden wij, gedurende zijne lange, slepende ziekte, hoezeer hij ons ontbrak; doch toen wij vernamen dat Georges in ons midden niet meer zou verschijnen, dat de onverbiddelijke dood hem, als een graspijltje, had weggemaaid... toen brak ons het herte.

Te Sulsique gehoren op 27 Juli 1887, bereikte hij ternauwernood de zeven- en twintig jaren; een ouderdom dien men slechts het beginsel mag noemen van de volheid des levens.

Vriend Georges, hoe gaern haddet gij geleefd! Hoe gaern haddet gij uwe vroeger zoo bloeiende krachten geleend om nut te stichten!

Edoch, de Voorzienigheid beschikte er anders over: aanveerden wij Hare beslissingen zonder morren.

Vaarwel, Georges! Uw aandenken zal ons steeds dierbaar blijven! In naam uwer talrijke vrienden: vaarwel!

NUKERKE.—Een hevige rukwind heeft Maandag namiddag den houten windmolen van M. Willems, staande op den kruisberg, omgeworpen. Niets is geheel gebleven; het maaldersgrief en de molensteenen werden verbrijzeld. De wieken vielen met zulk geweld neder dat zij bijna twee meters in den grond drongen.

Artikel uit de Volksstem van 22 april 1896. De molen is omgewaaid op maandag 20 april 1896

"t Meuleken"

Voormalig café zogenaamd "t Meuleken", gelegen naast de Molenbeek. Enkel vermeldenswaardig omwille van de verdwenen watermolen "ter Eertsbrugge", te situeren in het rechtse deel van de alleenstaande huidige woning. In 1539 al melding van de "muelne en(de) erve ter hertbrugge"; nog sprake van deze graanwatermolen onder andere in 1625 en 1629; ook melding ervan in landboek van Nukerke van 1768-1774. Graanwatermolen

wellicht afhankende van de site met walgrachten aan de overzijde van de straat (zie nummer 12), op de Vandermaelenkaart (1851) aangeduid als "Water Kasteel ou ter Heerbrug Min" . Alleenstaand molengebouw in 1882 in geringe mate vergroot met plaatsing van een stoommachine. Aanbouw links in 1900 met stoommelkerij, na korte tijd reeds omgevormd tot woning (1907 volgens archiefgegevens van het kadaster). Graanwatermolen in werking tot 1933 en daaropvolgend ingelijfd bij de aanpalende woning. Tijdens XX c volledige uitbraak van de watermolen, woning met café tot in de jaren 1970 (open gehouden door Annie Verhellen en Willy); sindsdien nog gewijzigde bouw.

Watermolen Heerbrug (Eerstbrugge), in de volksmond ' t Meuleke

't Meuleken was tot midden de jaren 80 een gezellig dorpscafeetje. De naam verwijst naar de vroegere graanwatermolen die er was in ondergebracht aan de westelijke oever van de Meulebeek. Deze watermolen werd reeds in 1539 vermeld als watermolen ter Eertsbrugge" en behoorde tot het waterkasteel, een site met walgrachten, aan de overkant van de straat. Een kroniek heeft het over de "muelne ende erve ter hertbrugge" en de Ferrariskaart (1777) heeft het over het gehucht H Ter Brugen. Op de Vandermaelenkaart (1851) staat deze site aangeduid als "Water Kasteel ou ter Heerbrug Moulin". De maalinstallatie zou rond 1882 gewerkt hebben d.m.v. een stoommachine. Daartoe diende uitbreidingswerken te worden uitgevoerd. Rond 1900 werd aan de westgevel van het molengouw een deel bijgebouwd dat dienst deed als melkerij die werkte dankzij de stoominstallatie. De werking van de melkerij en de maalinstallatie hield op in 1933. Daarop werd de maalterij en de melkerij beetje bij beetje ontmanteld en kreeg het gebouw de functie van woning. Bij Leontine kan je er meer overlezen want zij heeft als kind 't meuleke en de melkerij nog in werking gezien.

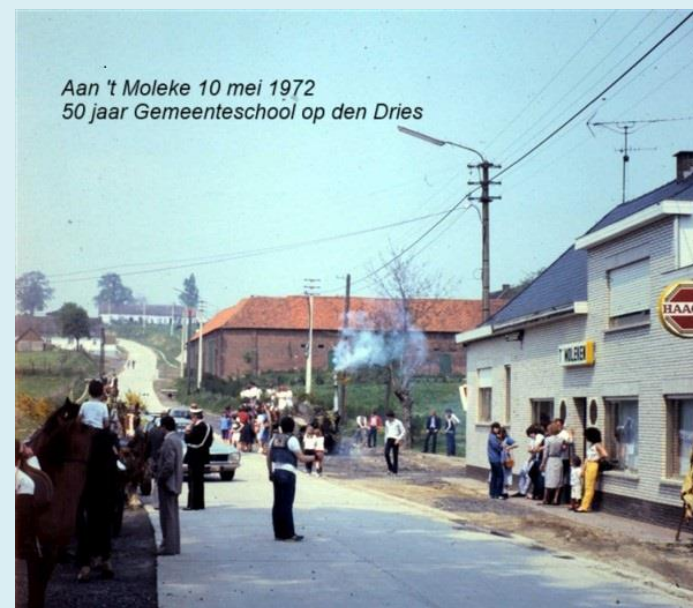
Wat de volksmond zegt ! 't Meuleke was een oude watermolen gelegen op de plaats waar de Molenbeek onder de Hollandstraat duikt. Het waterrad en de maalinstallatie is kort na de tweede wereldoorlog in verval gekomen. Dat was ten tijde van Octaaf Norga. Recht tegenover het gebouwtje lag een grote vijver waarin het water werd opgehouden. Daar werd het water verzameld afkomstig van de Meulebeek en van D'Aubeke, twee beken die hier vóór de vijver samenvloeien en overvloedig water aanvoeren. Het schof (schuif, schot) stond naast het molenaarshuis. De laatste sporen van de vijver verdwenen bij de heraanleg van de Hollandstraat in de jaren 80. Aan de oostelijke gevel van het gebouw ziet men nog de sporen van het rad. Zo te zien moest het verval van het

water tamelijk groot zijn geweest. Het westelijk gedeelte van 't Meuleke was melkerij. Dat is nog duidelijk te zien aan de binneninrichting. De vloer van de melkerij lag veel hoger dan de Hollandstraat. Dat was natuurlijk gemakkelijk voor het lossen van de melkkannen. Binnen leidde een trap van de woonkamer naar de melkerij. Ten tijde van Frans Verhellen werd de melkerij ingericht als winkeltje en later als woonkamer. Frans van 't Meuleke hield jarenlang het café open. Toen was het stamcafé voor vaste klanten, buurtcafé, stamkroeg voor de hoogmisgangers, ook duivenlokaal en CVP-lokaal. Na Frans was het de beurt aan Annie en Willy Maes.

Een overlevering heeft het over een verhaal uit het jaar 1710. Toen zou een zekere Prins Filip, een Spaanse jonkheer, in Oudenaarde zijn goederen hebben verdeeld. In die periode kwamen er elfhonderd ha grond van Melden over naar Nukerke. Nukerke was toen op weg naar zijn zelfstandigheid. En wie waren de gelukkige eigenaars? Wel volgens het verhaal gingen ongeveer 300 ha naar de familie Van Mallegem.

De Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed schrijft:

Voormalig café zogenaamd "t Meuleken", gelegen naast de Molenbeek. Enkel vermeldenswaardig omwille van de verdwenen watermolen "ter Eertsbrugge", te situeren in het rechtse deel van de alleenstaande huidige woning. In 1539 al melding van de "muelne en(de) erve ter hertbrugghe"; nog sprake van deze graanwatermolen onder andere in 1625 en 1629; ook melding ervan in landboek van Nukerke van 1768-1774. Graanwatermolen wellicht afhing van de site met walgrachten aan de overzijde van de straat (zie nummer 12), op de Vandermaelenkaart (1851) aangeduid als "Water Kasteel ou ter Heerbrug Min". Alleenstaand molengebouw in 1882 in geringe mate vergroot met plaatsing van een stoommachine. Aanbouw links in 1900 met stoommelkerij, na korte tijd reeds omgevormd tot woning (1907 volgens archiefgegevens van het kadaster). Graanwatermolen

in werking tot 1933 en daaropvolgend ingelijfd bij de aanpalende woning. Tijdens XX c volledige uitbraak van de watermolen, woning met café tot in de jaren 1970; sindsdien nog gewijzigde bouw.

Voormalig café z.g. 't Meuleken", gelegen naast de Molenbeek. Enkel vermeldenswaardig omwille van de verdwenen watermolen "ter Eertsbrugge", te situeren in het r. deel van de alleenstaande huidige woning. In 1539 al melding van de "muelne en (de) erve ter hertbrugghe", nog sprake van deze graanwatermolen o.a. in 1625 en 1629; ook melding ervan....